

proces-verbaal

GERECHTSHOF 's-GRAVENHAGE

Handelssector

Zaaknummer : 200.049.029/01

Proces-verbaal van het verhandelde ter terechtzitting van het Gerechtshof 's-Gravenhage, eerste civiele kamer, op 17 januari 2011 om 10:15 uur.

Tegenwoordig: mr. S.A. Boele, voorzitter,
                  mrs. J. Kramer en H.C. Grootveld, leden, en
                  E.J. de Jager LL.M., griffier.

In de zaak van:

1. **P. Baardse-Van der Rhee**,
   wonende te Dordrecht,
2. **A.G. Baardse**,
   wonende te Dordrecht
3. **J.E. Oraison en C.J.M. Rijnberg**,
   wonende te Dordrecht,
4. **S.R. den Hollander**,
   wonende te New York, Verenigde Staten van Amerika,
5. **Belangen Vereniging Funderings Problematiek**,
   kantoorhoudend en zetelend in de gemeente Dordrecht,
   appellanten,
   hierna te noemen: Baardse c.s.,
   advocaat: mr. J.R. Vermeulen te Rotterdam,

tegen

Gemeente Dordrecht,
zetelende te Dordrecht,
geïntimeerde,
hierna te noemen: de Gemeente,
advocaat: mr. P.J.M. von Schmidt auf Altenstadt te 's-Gravenhage.

Verschenen zijn:

aan de zijde van appellanten: A. van Wensen (voorzitter Belangen Vereniging Funderings Problematiek), vergezeld door mr. J. Vermeulen. Ook is de kantoorgenoot van mr. Vermeulen, mr. Van Schie, aanwezig;

aan de zijde van geïntimeerde: Mw. mr. S. Geerts (servicecentrum Drechtsteden, aangesloten bij de Gemeente Dordrecht), vergezeld door de mrs. M. Griffiths en R.D. Lubach, advocaten te Amsterdam .

Het gerechtshof gaat over tot de mondelinge behandeling.

Mr. Vermeulen bepleit de zaak overeenkomstig zijn pleitaantekeningen, die hij heeft overgelegd. In aanvulling daarop brengt hij het volgende naar voren:

Bij par. 17: Mr. Vermeulen brengt twee tekeningen, over de verschillende funderingstoepassingen en de invloed van een hoge(re) waterstand daarop, in het geding en licht deze tekeningen toe. Mr Griffiths heeft tegen het in het geding brengen van deze ter illustratie dienende tekeningen geen bezwaar.

Bij par. 27: Bij conclusie van repliek heeft Baardse c.s. een rapportage van Stichting Experimenten Volkshuisvesting overgelegd, over de besteding van subsidiegelden van het rijk. Uit deze rapporten blijkt dat de Gemeente een uitzonderlijk hoog percentage van de subsidiegelden van het Rijk besteedt aan onderzoek.

Bij par. 35: De fax van de Gemeente aan de heer Sleeking dateert uit 2006.

Mr. Griffiths bepleit de zaak overeenkomstig zijn pleitaantekeningen, die hij heeft overgelegd. In aanvulling daarop brengt hij het volgende naar voren:

Bij par. 2.3: Als het gaat over de bewijslast bij art. 6:174, lijkt het of Baardse c.s. wil aanvoeren dat bij een beroep op dat artikel de bewijslast in het geheel op de Gemeente komt te liggen. Maar zo dient dit artikel niet te worden uitgelegd.

Bij par. 3.7 wijst mr. Griffiths er op dat de Gemeente al ingrijpt bij klasse 4, dus eigenlijk eerder dan strikt genomen zou hoeven.

Bij par. 3.8. Mr. Vermeulen had het over de benchmarkrapportage. Hij gaf daarbij aan dat de Gemeente zelf toegeeft dat de kwaliteit van haar riolering matig is. Hij baseert zich op pagina 5 van deze rapportage. Maar uit de paragrafen daarna blijkt dat het rioolnetwerk in Dordrecht net beneden het gemiddelde is. De gemeentelijke rioleringen blijken dus helemaal niet zo slecht te zijn, en zeker niet vergeleken met andere gemeentes.

Bij par. 3.12: De voorzitter vraagt op wiens kosten de herstelwerkzaamheden zijn verricht.

Mr. Griffiths antwoordt dat dat door de eigenaren zelf is betaald, met behulp van subsidies of leningen van de Gemeente.

De kaart funderingsonderzoek (prod. 7) geeft de situatie weer in oktober 2010.

Bij par. 4.3: Vermeulen bespreekt in par. 33 van zijn pleitnota de consequenties van het rapportje van Fugro. Maar deze uitleg is niet juist. Er vindt namelijk geen drainage plaats, en daarom staat het water stil.

Bij par. 4.3: Productie 13 van Baardse c.s. betreft een schets van de heer Van Wensen over de duiker. Daaruit komt naar voren dat er meerdere lekken in de gehele duiker zijn en dientengevolge ook in de gehele Koninginnestraat .

De voorzitter schorst de behandeling voor beraad in raadkamer. Na hervatting van de behandeling deelt de voorzitter mee dat het hof nog enkele vragen heeft.

Op vragen van het hof antwoordt mr. Vermeulen het volgende.

De voorzitter vraagt hoe er in andere gemeenten wordt omgegaan met paalrot. Mr. Vermeulen antwoordt dat ook in de gemeente Waddinxveen problemen met paalrot zijn geconstateerd. Dat is vervolgens met een zeer royale subsidie aangepakt. Voor het overige heeft mr. Vermeulen geen concrete voorbeelden kunnen achterhalen.

Mr. Griffiths voegt toe dat hij wel op websites van de Gemeentes Zaanstad en Haarlem heeft gekeken. Daaruit bleek dat in Haarlem 1.5 procent van de riolen aan vervanging toe is. In de Gemeente Dordrecht is dat 3 procent.

Op vragen van het hof antwoordt mr. Griffiths nog het volgende.

De voorzitter vraagt op welke basis de prioriteiten voor vervanging in de jaren negentig werden gesteld. Mr. Griffiths antwoordt dat hij aanneemt dat toen dezelfde maatstaven golden als tegenwoordig.
Hierop volgen repliek en dupliek.

In repliek brengt mr. Vermeulen het volgende naar voren:

De indruk zou wellicht kunnen ontstaan dat er een enorm groot probleem is. Het gaat immers om 575 kilometer riolering. Maar dat valt mee, want de riolering waar de grootste problemen mee zijn, betreft de riolering van voor 1950 en die is maar 39 km lang. Bij de drie panden die in deze procedure aan de orde zijn, betreft het in alle gevallen een riool van voor 1950. De gemeente erkent zelf ook dat hoe ouder een riool, hoe meer kans op lekkages er is.

De Gemeente gaf aan dat zij met drie meetnetten en 1500 peilbuizen werkt. Het probleem is echter dat men de gegevens die daaruit voort komen, niet koppelt aan rioolscans. Ook TNO heeft hierop gewezen, want het gevolg is dat er te lage classificaties uit naar voren komen. De kern van het verwijt van Baardse c.s. is dat in de periode van 1988 tot 1992, nadat rapportages duidelijkheid gaven over funderingsrisico's en de waterstand, de Gemeente geen maatregelen heeft genomen. De Gemeente kon deze rapporten namelijk combineren met de wetenschap die zij al in 1970 had. De Gemeente wist dat er een probleem was, en heeft vervolgens tot 2000 gewacht voordat er daadwerkelijk initiatief werd genomen.

De Gemeente heeft veel werk gemaakt van het ontkennen van het causaal verband. Baardse c.s. hebben veel moeite en tijd geïnvesteerd in TNO-rapportages. Baardse c.s. meent dat de TNO-rapportages overtuigender zijn dan de Fugro-reacties. Ten aanzien van de Koninginnestraat, zou Baardse c.s. verzonnen hebben dat het grondwaterniveau op -1,50m ligt. Maar dit bleek uit een meting van een peilbuis, door Fugro geslagen. Op de Bleijenburgstraat is het waterniveau nog steeds te laag, en dat heeft te maken met het instelniveau van de drainage.

Dhr. Van Wensen gaat in op de omvang van het funderingsprobleem in Nederland. Ook spreekt hij over het feit dat het met de rioolscans totaal verkeerd gaat. De grondwaterstanden zouden betrokken moeten worden in rapportage. Als de grondwaterstand laag is zie je in de riolering geen of heel weinig lekkage, maar als er waterdruk op komt te staan blijkt dat de buis veel meer en ernstiger lekt. Door verkeerde rioolscans worden heel veel riolen niet vervangen en gaan deze riolen lekken. Het rioolnetwerk in Dordrecht is volgens dhr. Van Wensen dan ook een groot vergiet.

In dupliek brengt mr. Griffiths het volgende naar voren:

Baardse c.s. menen dat de Gemeente een verkeerde beoordeling van rioolscans toepast. Maar de NEN-normering wordt nageleefd en de scans worden naar de huidige technische stand van zaken uitgevoerd. Daarnaast bouwt de Gemeente een marge in, doordat zij kiest voor vervanging bij classificatie 4.

Baardse c.s. menen dat de fundering altijd boven het grondwater moet zitten, met een beroep op de Leidraad Riolering. Maar mr. Griffiths breng in herinnering dat, ook volgens de wetgever, de eigenaar van het grondperceel verantwoordelijk is voor het grondwaterpeil. De voorzitter vraagt hoe een particulier zijn eigen grondwater kan beheren. Mr. Griffiths antwoordt dat dat kan door drainage. De Gemeente faciliteert daarin voorzover de particulier daarvan afhankelijk is.

Baardse c.s. voeren aan dat Fugro's peilbuizen bewijzen dat het grondwater -1,50 m is aan de Koninginnestraat. Die gegevens zijn bij de Gemeente niet bekend en zijn ook niet in het geding gebracht.

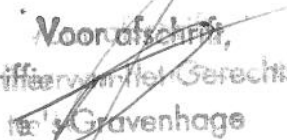
De Gemeente betwist dat het instelniveau van de drainages, zoals de heer Van Wensen aangeeft, te laag is.

De voorzitter sluit daarop de behandeling en deelt namens het hof mee dat het arrest zal worden uitgesproken op 8 maart 2011.

Waarvan proces-verbaal.

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the bottom.A handwritten signature in black ink, consisting of a vertical line followed by a wavy horizontal line at the bottom.

Voorzitter,
De Griffier van het Gerechtshof
te 's-Gravenhage

A large, stylized handwritten signature in black ink, written over the typed text.